

© NAKAZAWA

NAKAZAWAN KAIGLIKUSSA SUHISEE ...

HIROSHIMAN POIKA

Keiji Nakazawa
Kustannus Oy Jalava 1985

Elokuun 6. päivänä 1945 tapahtui suurin ihmisen aiheuttama tragedia historiassamme: Hiroshimaan pudotettiin ensimmäinen atomipommi. Tapahtuma muutti koko maailman suhtautumisen tulevaisuuteensa; siitä lähtien on pommin varjo ollut konkreettisenä uhkana ihmiskunnan jatkuvuudelle. Ydinsodan uhka on kuitenkin kärsinyt jo lähes inflaation keskustelunaiheena — se on epätodellinen, abstrakti ja etäinen asia. Keiji Nakazawan sarjakuvakirja Hiroshiman poika tuo ydinkatastrofin koskettavan, silmiä avaavan lähelle.

Nakazawa on itse kokenut Hiroshiman katastrofin. Sarjakuvakirjassaan hän ei kuitenkaan pitäydy vain pommin pudottamisen ja sen seurausten kuvailuun, vaan kertoo edeltävien kuukausien tarinan hirosimalaisperheen näkökulmasta; hän keskittyy sotaa käyvän maan vaikeuksiin, militaristisen ja nationalistisen valta-ajattelun ilmiöihin ja yksilön kärsimyksiin hallitsevan ideologian puristuksessa. Länsimaiselle lukijalle Hiroshiman poika antaa uuden näkökulman Japanin kohtaloon II maailmansodassa.

Japania on helppo atomipommitragedian takia pitää viattomana kärsijänä, mutta Nakazawa valottaa kirjassa runsaasti sotafanatismeja, joka vaatii kansan uhrautumista ja joka ei suvainnut pienintäkään vastaväitettä. Kirjan keskuhenkilön, Gen-pojan, isä on rauhaa ja totuutta rakastava mies, joka on jatkuvasti hankkiutumassa vakaviin vaikeuksiin yhteiskuntakoneiston kanssa tuomalla kuuluvasti esiin mielipiteensä sodan hirvittävästä typeryydestä. Näiden vaikeuksien kuvaileminen on Hiroshiman pojan keskeistä sisältöä: ympäristön terrori eristää toisinajattelevan perheen.

Kirjan yli 270 sivuun mahtuu runsaasti tapahtumia räikeästä väkivallasta sydäntäsärkeviin inhimillisiin kohtauksiin. Koko ajan lukijaa pitää kourissaan voimakas tietoisuus lähestyvistä katastrofista ja sen väistämättömyydestä; kirjan jännite rakentuu pitkälti juuri sen varaan, että lukija tietää, mitä tulee tapahtumaan. Tämä tietoisuus värittää kaikkia tapahtumia ja luo niille uutta riipaisevaa syvyyttä.

Japanilaisella sarjakuvataiteella on omat visuaaliset perinteensä, joiden mukaan myös Hiroshiman poika on tehty. Voimakas pelkistetty viiva ja hahmojen karrikointi ovat tätä perinnettä. Japanilaisen sarjakuvan tyypillinen piirre on myös nopealukuisuus: juoni etenee yksiselitteisenä ja ripeänä, ja kuvat ovat

hyvin informatiivisia ja selkeitä. Sivukonaisuus ei vaadi pitkää tarkastelua. Lukijan on huomattava, että joissakin yksittäisissä kuvissa puhekuplat täytyy lukea ensin oikealta puolelta kuvaa, koska lukusuunta on toinen kuin eurooppalaisissa kielissä. Samasta syystä on sivutaittoa muutettu kirjaa suomennettaessa. Mielenkiintoinen piirre on se, että kuvien onomatopoeiikka eli lentokoneiden äänet, kumahdukset jne. on jätetty ennalleen edes yrittämättä niiden suomentamista. Ja ne myös mielestäni toimivat: onhan länsimaisenkin sarjakuvan ääniefekti nykyään enemmän visuaalinen kuva äänen ominaisuuksista kuin ääntä sinänsä verbaalisesti jäljittelevä sana.

Jalava on tehnyt erinomaisen aluevaltauksen kustantaessaan Hiroshiman pojan suomeksi. Se on ensinnäkin tähän asti ainoa laajempi japanilainen sarjakuvatyö suomen kielellä, ja sen lisäksi poikkeuksellisen koskettava, jopa ahdistava sodanvastainen kommentti. Tämä kirja kuului jokaisen sarjakuvan harrastajan yleissivistykseen, ja myös pakollisena kaikille niille, jotka vielä väittävät sarjakuvan olevan eskapistista, turuttavaa viihdettä.

Johanna Sinisalo